Ceturtdiena, 2021. gada 7. oktobris

P9_TA(2021)0418

Paul Rusesabagina lieta Ruandā

Eiropas Parlamenta 2021. gada 7. oktobra rezolūcija par *Paul Rusesabagina* lietu Ruandā (2021/2906(RSP))

(2022/C 132/15)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā savas iepriekšējās rezolūcijas par Ruandu, jo īpaši 2021. gada 11. februāra rezolūciju par Ruandu, *Paul Rusesabagina* lietu ([1]),

— ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, ko Ruanda ratificēja 1975. gadā,

— ņemot vērā Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartu,

— ņemot vērā Principus un pamatnostādnes par tiesībām uz taisnīgu tiesu un juridisko palīdzību Āfrikā,

— ņemot vērā ANO Konvenciju pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu,

— ņemot vērā 2015. gadā pārskatītos ANO Ieslodzīto režīma standarta minimālos noteikumus ("Nelsona Mandelas noteikumi"),

— ņemot vērā Kampalas deklarāciju par ieslodzījuma apstākļiem Āfrikā,

— ņemot vērā 2021. gada 25. marta ziņojumu par Ruandu, ko sagatavojusi ANO Cilvēktiesību padomes Vispārējā regulārā pārskata darba grupa,

— ņemot vērā starptautiskās sabiedrības paziņojumus, kuros cita starpā arī Beļģijas valdība, ASV Valsts departaments un Apvienotās Karalistes valdība ar nosodījumu asi vēršas pret pārkāpumiem un to, ka taisnīga tiesa Ruandā nav iespējama;

— ņemot vērā paziņojumus, ko sniegusi Eiropas Advokātu federācija, Amerikas Advokātu asociācijas Cilvēktiesību centrs un vairākas prominentas cilvēktiesību organizācijas,

— ņemot vērā Kotonū nolīgumu,

— ņemot vērā Ruandas Konstitūciju,

— ņemot vērā ANO un arī Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību komisijas instrumentus,

— ņemot vērā 1963. gada Vīnes Konvenciju par konsulārajiem sakariem,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā pēc tam, kad cilvēktiesību aizstāvis *Paul Rusesabagina* — Beļģijas pilsonis, kurš dzīvo ASV, — 2020. gada 31. augustā Kigali tika aizturēts, Ruandas Augstākās tiesas Starptautisko un pārrobežu noziegumu palāta 2021. gada 29. septembrī viņu notiesāja, piespriežot viņam 25 gadu cietumsodu; tā kā *P. Rusesabagina* tika izvirzītas deviņas ar terorismu saistītas apsūdzības un viņš tika saukts pie krimināltiesības par darbībām, kas piedēvētas Ruandas Demokrātisko pārmaiņu kustībai/ Nacionālajai atbrīvošanās frontei (*MRCD-FLN*) — opozīcijas politisko partiju koalīcijai un tās militārajam spārnam;

([1]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2021)0055.

B. tā kā *P. Rusesabagina* 2020. gada augustā tika aizturēts patvaļīgi, aizbildinoties ar safabricētiem ieganstiem, uz Ruandu tika pārvests nelikumīgi, piespiedu pazušanas ceļā, un tika turēts apcietinājumā bez saziņas iespējām; tā kā viņš tika aizturēts, neuzrādot Ruandas 2019. gada Kriminālprocesa kodeksa 37. pantā prasīto apcietināšanas orderi, un līdz pat notiesāšanai viņam netika uzrādīta neviena apsūdzība, tādējādi pārkāpjot Ruandas Kriminālprocesa kodeksa 68. pantu; tā kā *P. Rusesabagina* ir vairākas reizes publiski paziņojis, ka viņš nevar atgriezties dzimtenē, baidoties no atriebības;

C. tā kā Ruandas tieslietu ministrs *Johnston Busingye* atzina — valsts valdībai ir sakars ar *P. Rusesabagina* piespiedu pazušanu un pārvešanu 2020. gada augustā, par ko liecina tas, ka ir samaksāts par pārvešanas lidojumu un ir pārkāptas *P. Rusesabagina* tiesības uz taisnīgu tiesu; tā kā 2021. gada 10. martā tiesa nosprieda, ka *P. Rusesabagina* pārvešana ir bijusi likumīga un ka viņš nav nolaupīts;

D. tā kā uz sprieduma nolasīšanas brīdi tika paziņots par papildu pierādījumiem, ko tiesa iepriekš nebija skatījusi un kas tiesvedībā nebija iesniegti, proti, saistībā ar apgalvojumu, ka *P. Rusesabagina* ir nodarbojies ar līdzekļu vākšanu *FLN* bruņotā grupējuma finansēšanai; tā kā daži no minētajiem faktiem izrietēja no paziņojumiem, kas — kā apgalvo *P. Rusesabagina*, — no viņa ir iegūti ar spēku un bez advokāta klātbūtnes;

E. tā kā *P. Rusesabagina* nebija izvēlējies juristu komandu, kas viņu sākumā pārstāvēja, un tā kā juristiem, kurus viņš izvēlējās un ar kuriem viņam 2021. gada aprīlī beidzot izdevās sazināties, tika liegta iespēja viņu satikt, un tas ir pretrunā Ruandas Kriminālprocesa kodeksa 68. pantam;

F. tā kā tiek ziņots, ka *P. Rusesabagina* veselības stāvoklis apcietinājumā ir ārkārtīgi satraucošs, jo viņš ir uzveicis vēzi un cieš no sirds un asinsvadu sistēmas darbības traucējumiem; tā kā viņa juristi norāda, ka viņam jau divas reizes nav bijis iespējas veikt vēža skrīningu un ka cietuma administrācija ir liegusi viņam iespēju saņemt Beļģijas ārsta parakstītās zāles, un tas ir radījis garīgās un fiziskās veselības problēmas un ir pretrunā Ruandas Konstitūcijas 12. un 14. pantam par tiesībām uz dzīvību, tiesībām uz fizisko neaizskaramību un par aizsardzību pret necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos;

G. tā kā 2020. gada septembrī Ruandas iestādes neinformēja Beļģijas iestādes par *P. Rusesabagina* aizturēšanu, tā ignorējot konsulārās palīdzības starptautisko tiesību normās iedibināto principu; tā kā Ruandas Brīvības atņemšanas dienests (*RCS*) piekļuva saziņai un juridisko dokumentu apmaiņai starp *P. Rusesabagina* un viņa juristiem; tā kā Beļģijas ārlietu ministrs nosūtīja savam Ruandas kolēģim vairākas verbālnotas, pieprasot ievērot *P. Rusesabagina* tiesības, taču Ruandas valdība pilnīgi visus lūgumus ir noraidījusi;

H. tā kā 2021. gada jūlijā tika ziņots, ka Ruandas iestādes ir izmantojušas uzņēmuma "*NSO Group*" izstrādāto spiegošanas programmatūru *Pegasus*, lai, iespējams, vērstos pret vairāk nekā 3500 aktīvistiem, žurnālistiem un politiķiem; tā kā kriminālistikas ekspertu veiktā *P. Rusesabagina* meitas *Carine Kanimba* tālruņa analīze liecina, ka minētā spiegošanas programmatūra ir izmantota viņas tālruņa uzlaušanai; tā kā Ruandas iestādes to noliedz;

I. tā kā Ruanda ir parakstījusi Kotonū nolīgumu, kurā noteikts, ka cilvēktiesību ievērošana ir būtisks elements ES sadarbībai ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu organizāciju; tā kā tiesiskuma stiprināšana un spēcīgākas cilvēktiesības ir galvenās prioritārās jomas programmā, ko ES ir paredzējusi Ruandai;

J. tā kā 2021. gada 25. un 26. oktobrī Kigali notiks otrā Āfrikas Savienības un ES ministru sanāksme,

1. atgādina Ruandas valdībai, ka tai ir pienākums garantēt pamattiesības, kas cita starpā ir arī tiesu pieejamība un tiesības uz taisnīgu tiesu, kā tas noteikts Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartā un citos starptautiskos un reģionālos cilvēktiesību instrumentos, tostarp Kotonū nolīgumā un jo īpaši tā 8. un 96. pantā;

2. vērš uzmanību uz to, to Ruandai ir jāsargā savas tiesu varas neatkarība un tā jānostiprina valsts Konstitūcijā un tiesību aktos, jo tas ir visu valdības un citu iestāžu pienākums — respektēt un ievērot tiesu varas neatkarību;

3. atgādina, ka aizdomās turētās personas citai valstij vienmēr būtu jāizdod tikai neatkarīgā pārraudzībā īstenotas izdošanas procedūras ceļā, lai garantētu, ka izdošanas pieprasījums ir likumīgs, un lai pārliecinātos, ka valstī, kas izdevusi pieprasījumu, ir pilnībā garantētas aizdomās turētās personas tiesības uz taisnīgu tiesu;

4. tāpēc asi nosoda *Paul Rusesabagina* nelikumīgo aizturēšanu, apcietināšanu un notiesāšanu, kas ir gan starptautisko, gan Ruandas tiesību aktu pārkāpums; uzskata, ka *P. Rusesabagina* lieta ir piemērs tam, kā Ruandā tiek pārkāptas cilvēktiesības, un šaubās, ka taisnīgs ir spriedums, kura sakarībā — kā ziņots, — nav bijusi garantēta nedz taisnīga tiesa saskaņā ar labāko starptautisko pārstāvības praksi, nedz tiesības tikt uzklausītam un nevainīguma prezumpcija;

5. prasa nekavējoties atbrīvot *P. Rusesabagina* humānu apsvērumu dēļ, lai viņu repatriētu neatkarīgi no tā, vai viņš ir vai nav vainīgs; prasa, lai ES delegācija Ruandā un dalībvalstu diplomātiskās pārstāvniecības stingri darītu šo prasību zināmu saziņas procesā ar Ruandas iestādēm;

6. aicina Ruandas valdību jebkurā gadījumā garantēt *P. Rusesabagina* fizisko neaizskaramību un psiholoģisko labsajūtu un ļaut viņam lietot savas ierastās zāles; uzstāj, ka Ruandas valdībai ir obligāti jāievēro Beļģijas valdības tiesības sniegt konsulāro palīdzību *P. Rusesabagina*, lai rūpētos par viņa veselības stāvokli un nodrošinātu, ka viņam pienācīgi ir pieejama aizstāvība;

7. pauž nožēlu par to, kāds kopumā ir cilvēktiesību stāvoklis Ruandā, un jo īpaši par atšķirīgu viedokļu mērķtiecīgu apspiešanu; nosoda politiski motivētas tiesas prāvas un politisko oponentu kriminālvajāšanu; mudina Ruandas iestādes panākt pilnvaru nodalīšanu un jo īpaši garantēt tiesu varas neatkarību;

8. aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu, Komisiju un ES īpašo pārstāvi cilvēktiesību jautājumos dialogu ar Ruandu par cilvēktiesībām uz Kotonū nolīguma 8. panta pamata nostiprināt visaugstākajos līmeņos, lai panāktu, ka minētā valsts pilda savas divpusējās un starptautiskās saistības; uzsver, ka saistībā ar Ruandas darbu starptautiskās attīstības jomā daudz svarīgāka prioritāte būtu jāpiešķir cilvēktiesībām, tiesiskumam, kā arī pārredzamai un atsaucīgai pārvaldībai;

9. prasa Komisijai kritiski izvērtēt ES atbalstu Ruandas valdībai un valsts iestādēm, lai būtu nodrošināts, ka atbalsts pilnībā veicina cilvēktiesības un tam nav nelabvēlīgas ietekmes uz vārda brīvību un biedrošanās brīvību, politisko plurālismu, tiesiskuma ievērošanu un neatkarīgu pilsonisko sabiedrību;

10. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam/ Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, ES īpašajam pārstāvim cilvēktiesību jautājumos, Ruandas Republikas prezidentam, Ruandas parlamenta priekšsēdētājam, kā arī Āfrikas Savienībai un tās iestādēm.